

1 אבל אם לא ביטלו לתבן או לצרורות, לא – אינם בטלים במקומם,
2 והמקום שהתבן והצרורות נמצאים בחלל הבית אינו נחשב
3 כסתום. הרי שצרורות אינם בטלים במקום הנחתם אלא אם כן
4 ביטלם בפירוש, ואין אמרו במשנה שעפר וצרורות אף בסתם הם
5 בטלים.

6 מתרצת הגמרא: **אמר רב הונא**, משנתנו והמשנה באהלות נחלקו
7 בדין זה, ו**זאן תנא אהלות** – והמשנה באהלות בשיטת מי היא,
8 בשיטת **רבי יוסי היא**, ומשנתנו חולקת על רבי יוסי, וסוברת שעפר
9 אף כשמניחים אותו סתם הוא מתבטל במקום שהניחו אותו.
10 מקשה הגמרא: **אי** – אם נרצה לומר שהמשנה באהלות **רבי יוסי**
11 היא, יקשה על כך, **דאיפקא שמעין ליה** – ששמענו לרבי יוסי
12 שהוא סובר שלא כדון המבואר במשנה באהלות, **דתנא, רבי יוסי**
13 **אומר**, בית שטומאת מת בתוכו, ומלאוהו **תבן**, ו**זאן** הוא עתיד
14 **לפנותו**, שאנו יודעים שאינו צריך את התבן ואינו עתיד ליטול
15 אותו משם, אבל לא אמר בפירוש שלא יטלנו משם, **הרי דינו של**
16 **התבן הוא כסתם עפר** – כעפר שאין אנו יודעים אם הוא עתיד
17 לפנותו או לא, ו**כבטל התבן**, ונחשב החלל שהתבן בו כסתום. ואם
18 מילא את הבית **עפר**, ויודעים אנו שהוא עתיד **לפנותו**, **הרי דינו**
19 **של העפר הוא כסתם תבן** – כתבן שאין אנו יודעים אם הוא עתיד
20 לפנותו משם או לא, **ולא כבטל** – ואינו מתבטל במקום שהוא שם,
21 הרי שסובר רבי יוסי, שעפר שאין אנו יודעים אם הוא עתיד
22 לפנותו או לא, הוא בטל. מתרצת הגמרא: **אלא, אמר רב אסי, מאן**
23 **תנא עירובין** – מיהו התנא של משנתנו שסובר שעפר סתם בטל,
24 **רבי יוסי היא**, שמבואר בברייתא, שרבי יוסי סובר שעפר סתם
25 בטל, והמשנה באהלות חולקת על רבי יוסי בזה.

26 תירוצו נוסף מביאה הגמרא: **רב הונא בריה דרב יהושע אמר, מומחה**
27 **אשפת קרמית** – וכי מקשה אתה על מה שעפר בטל לענין שבת,
28 ממה שאינו בטל לענין טומאה, **הנה איסור שבת דאפילו ארנקי נמי**
29 **מבטל אניש**, כלומר, אין ללמוד ממה שדבר האסור בטל טל
30 בשבת בטל לענין שבת, שישחב מבטל אף לשאר דברים, שהרי
31 בשבת, אפילו ארנק מלא מעות שודאי דעתו ליטלו משם אחר
32 השבת, כיון שאסור לטלטלו בשבת, הוא בטל במקום שהוא מונח
33 שם, וכמו כן עפר כיון שאסור ליטלו בשבת, אף אם אין אנו יודעים
34 אם דעתו להניחו שם, הוא בטל לענין שבת, אבל תבן, שהוא
35 מאכל לבהמות, מותר ליטלו משם בשבת, ולכן אינו בטל אלא אם
36 כן ביטלו.

37 עוד תירוצו מביאה הגמרא: **רב אשי אמר, בית אחרין קא רמית** –
38 וכי מקשה אתה על מה שעפר בטל בחריץ, ממה שאינו בטל בבית,
39 הרי אינו דומה, **בשלמא חריץ למיפיימי קאי** – שלגבי חריץ מובן
40 הדבר מדוע עפר בטל שם בסתם, כיון שחריץ עומד להיסתם,
41 ומשום כך כשהוא נותן שם עפר בסתם, יש לנו לומר שכוונתו
42 שלא ליטלו, **אלא בית וכי למיפיימי קאי** – האם הוא עומד
43 להיסתם, שנאמר שהנותן שם עפר סתם כוונתו שלא ליטלו,
44 ומשום כך בבית, כל זמן שלא ביטל את העפר שהוא נותן שם, אינו
45 בטל.

46 שנינו במשנה: **נתן עליי [על החריץ] נסר שהוא רחב ארבעה טפחים**,
47 מערבים שנים, ואם רצו מערבים אחד. הגמרא מבארת שיש אופן
48 שאין צריך שיהיה הנסר רחב ארבעה טפחים: **אמר רבא, לא שנו**
49 **– לא נשנה דין זה**, שצריך שיהיה הנסר רחב ארבעה טפחים, **אלא**
50 **כשנתן את אורו הנסר לרחפו** של החריץ, שהנסר עובר על גבי
51 החריץ משפה לשפה כגשר, **אבל** אם נתן נסר שהוא ארוך ארבעה
52 טפחים, כשארכו מונח **לארפו** של החריץ, שנתן את הנסר בתוך
53 החריץ על גבי יתדות סמוך לשפת החריץ [ציוור א], **אפילו אם**
54 **הנסר רחב כל שהוא, נמי** – גם כן יכולים הם לערב יחד, **שהרי**
55 **מיעטו** הנסר לחריץ **מארבעה טפחים**, שמתחילה היה החריץ רחב
56 ארבעה טפחים, וכיון שמיעטו בכל שהוא, במקום שמיעטו אינו
57 רחב ארבעה טפחים, וכיון שאורך הנסר הוא ארבעה טפחים,
58 נמצא שיש ארבעה טפחים באורך החריץ שאינם רחבים ארבעה
59 טפחים, ונוח לפסוע בהם מחצר לחצר, ומקום זה משמש כפתח בין
60 החצירות, ויכולים הם לערב יחד.

61 שנינו במשנה: **וכן שתי גזוזטראות זו כנגד זו** ונסר רחב ארבעה
62 טפחים עובר מזו לזו, מערבים שנים ואם רצו מערבים אחד. הגמרא
63 מביאה שיש אופנים שנסר ארבעה אינו יכול לחבר בין שתי
64 גזוזטראות: **אמר רבא, הא דאמרת** – הדין האמור במשנה, ששתי
65 גזוזטראות שנסר שרחב ארבעה טפחים עובר מזו לזו, יכולים
66 לערב יחד, כשעומדות הגזוזטראות זו כנגד זו, ששתיהן בולטות
67 לרשות הרבים במידה שזה, **אין** – אמרו דין זה, אבל אם עומדות
68 הגזוזטראות זו **שלא כנגד זו**, אלא אחת בולטת לרשות הרבים
69 יותר מחברתה [ציוור ב], **לא** אמרו שאם נסר שרחב ארבעה עובר
70 מזו לזו יכולות הן לערב יחד. ושתי גזוזטראות שעומדות זו **למעלה**
71 **מזו**, שאחת מהן גבוהה יותר, **נמי** – גם כן אין נסר רחב ארבעה יכול
72 לצרפם לערב יחד. ודין זה שכשאין הגזוזטראות זו כנגד זו, או
73 שאחת גבוהה יותר אין נסר רחב ארבעה מצרפם לערב יחד, **לא**
74 **אמרן** – לא נאמר דין זה, **אלא שיש בין זה לזה** – שרחוקות
75 הגזוזטראות זו מזו **שלשה טפחים**, **אבל** אם **אין בין זה לזה שלשה**,
76 שאין הגזוזטראות רחוקות זו מזו שלשה טפחים, אם יש ביניהן נסר
77 רחב ארבעה טפחים, יכולות לערב יחד, מפני שהגזוזטרא **נקימה היא**
78 **– שיכולים להחשיב את שתי הגזוזטראות כגזוזטרא אחת עקומה**.

משנה

79 המשנה ממשיכה לדון עוד בשתי חצירות סמוכות זו לזו ויש דבר
80 המפסיק ביניהן, ועוסקת משנה זו כשהדבר המפסיק היה ערימת
81 תבן, שמלבד הנידון בדין הפסק שבין החצירות לענין אם יכולות
82 לערב כאחת, יש לדון בו עוד בענין שימוש של בני החצירות
83 בערימת התבן.

84 **מתבן** – גדיש של תבן שעומד בין שתי חצירות לכל רוחב
85 החצירות, והוא **נבזה עשרה טפחים**, הרי הוא נחשב למחיצה
86 שמפסיקה בין החצירות [ציוור ט], ו**מערבין שנים ואין מערבין אחד**
87 **– ומערכת כל חצר לעצמה בדין שתי חצירות**, ואינו יכולות לערב
88 יחד. ו**אלו** – בני החצר שבצד אחד **מאבילין מנאן** – מניחים
89 לבהמותיהם לאכול מהמתבן מצד זה, ו**אלו** – ובני החצר שבצד
90 השני, **מאבילין מנאן** – מניחים לבהמותיהם לאכול מהמתבן בצד
91 החצר שלהם. ואם **נתמקט התבן מעשרה טפחים**, בכל רוחב החצר,
92 או באורך של יותר מעשר אמות, **מערבין ואין מערבין שנים** –
93 מערבים שתי החצירות יחד כחצר אחת, ואינם יכולים להיחלק
94 ולערב כל חצר לעצמה.

גמרא

96 הגמרא מבארת שאסור ליטול בידיים מהמתבן בכדי ליתן לבהמה:
97 **אמר רב הונא**, מה ששנינו במשנה שמותר לבני החצירות להאכיל
98 לבהמות מהמתבן, היינו באופן שמניחים לבהמה ליטול ולאכול,
99 ו**כלבד שלא יטול בידו מהמתבן ויתן לתוך קופתו ויאכל לבהמות**,
100 שיש לחוש שמא יטול הרבה מהמתבן, וימעטנו מעשרה טפחים,
101 ולא יתן אל לבו וימשיך לטלטל בחצר.

102 לדברי רב הונא מבואר במשנה שיש איסור דרבנן ליטול בידיים מן
103 המתבן, אך מותר למשוך את הבהמות באפסר ולהוליכם למתבן,
104 ולא חששו שמא כשיעמיד את הבהמה לאכול, יטול בידו
105 מהמתבן ויתן לה, ועל כך מקשה הגמרא: **ולא קמי שרי** – וכי מותר
106 להוליך את הבהמה ולהעמידה על המתבן, ו**האמר** – והרי אמר רב
107 **הונא אמר** – [בשם] **רבי חנינא**, מוליך ומעמיד **אדם את בהמתו על**
108 **גבי עשבים** שמחזורים לקרקע **בשפת**, כדי שתאכל מהעשבים,
109 ולא חששו שיבוא לחלוש עשבים בידו להאכיל לבהמתו,
110 שדברים האסורים בשבת מדאורייתא, חמורים אצל בני אדם, ולא
111 יבואו לעבור עליהם, ו**אין מעמיד אדם את בהמתו על גבי דברים**
112 **שהם מוקצה בשבת** כדי שתאכל מהם, שכיון שאיסור מוקצה אינו
113 חמור אצל בני אדם, יש לחשוש שיתול בידו מהמוקצה כדי ליתן
114 לבהמתו. הרי שכל שהוא אסור מדרבנן, חששו שיבוא ליטול
115 ממנו ביד. מתרצת הגמרא: באמת אף כאן אסור ליטול את
116 הבהמה ולהעמידה ליד המתבן, ומה שאמרה המשנה אלו
117 המשך בעמוד קלד

31 חוששים שאם ימלא כל אחד לתוך קופתו, יתמעט התבן מעשרה
 32 טפחים, וימשיכו לטלטל שם אף אחר שיתמעט, ואם כן מדוע אמר
 33 רב הונא שמתבן שבין שתי חצירות אסור למלאות ממנו לתוך
 34 קופתו. מתרצת הגמרא: **אָמַרְי** – אמרו בני הישיבה, ממה שמותר
 35 ליתן תבן לתוך קופתו בתבן שמפסיק בין החצירות שנתמצא בתוך
 36 בית, אין ללמוד לכל מקום שלא חששו שיתמעט התבן מעשרה
 37 וימשיכו לטלטל בחצר, משום שכית, **כִּיּוֹן דְּאִיכָא** – שיש לבית
 38 (מחיצות) **תְּקָרָה**, **כִּי מִיפְחִית** – כשמתמעט התבן מעשרה, **מִינְכָרָא**
 39 **לִיה מְלֵתָא** – ניכר הדבר, שרואה שהתרחק התבן מהתקרה, ולא
 40 ימשיך לטלטל שם, ומשום כך לא חששו אם יתמעט התבן
 41 מעשרה, אבל **הָכָא** – כאן, במתבן שבין שתי חצירות, אם יתמעט
 42 התבן מעשרה טפחים, **לֹא מִינְכָרָא לִיה מְלֵתָא** – אין הדבר ניכר,
 43 ויש לחשוש שימשיכו לטלטל בחצר אחר שיתמעט התבן.
 44 הגמרא חוזרת לפרש את האמור בברייתא. שנינו בברייתא:
 45 **נִתְמַעַט הַתְּבֵן** שבבית שבין שתי החצירות **מִעֲשֶׂרָה טַפְחִים**, **שְׁנֵיהֶן**
 46 **אֶסְרוּן** לטלטל בבית. ומדייקת הגמרא מדברי הברייתא: שרק אם
 47 נתמעט התבן מעשרה טפחים אסור להם לטלטל בבית, **הָא** – אבל
 48 אם נשאר התבן גבוה **עֲשָׂרָה טַפְחִים**, **שָׂרִי** – מותר להם לטלטל
 49 בבית, **וְאֵה עַל גַּב דְּמִידְלֵיָא תְּקָרָה מִיכָא** – שגבוהה התקרה הרבה
 50 מהתבן, **וְשָׁמַע מִינָהּ** – ומוכח מכך, שאף מחיצות שאין מגיעות
 51 לתְּקָרָה, שָׁמָּן – נחשבות הן למחיצות, ויקשה מכאן על מי שסובר
 52 (לעיל עב.) שלדעת בית הלל מחיצות שאין מגיעות לתקרה אינן
 53 נחשבות מחיצות.
 54 מתרצת הגמרא: **אָמַר אֲבִי, הָכָא** – כאן בברייתא בְּבֵית שְׁהוּא גְבוּהָ
 55 **שְׁלֹשָׁה עָשָׂר חָסֵר מִשְׁהוּ** – מעט פחות משלשה עשר טפחים **עַסְקִינָן**
 56 – מדובר, וְהָכֵן גְבוּהָ **עֲשָׂרָה טַפְחִים**, ונמצא שאין התבן רחוק
 57 מהתקרה שלשה טפחים, וכל שאינו רחוק שלשה טפחים אומרים
 58 בו לבד, והרי זה כמו שמגיעות המחיצות לתקרה. וְרַב הוּנָא בְּרִיה
 59 דְּרַב יְהוֹשֻעַ הוֹסִיף וְאָמַר, אֲפִילוּ תִּמָּא – אם תרצה תוכל לפרש את
 60 הברייתא אפילו בְּבֵית שְׁהוּא גְבוּהָ רק עֲשָׂרָה טַפְחִים

1 מאכילין מכאן ואלו מאכילין מכאן, היינו דְּקָאִים לָהּ פֶּאֶסָה וְאֹלָה
 2 וְאֹכְלָה – שעומד הוא בפני הבהמה שלא תלך למקום אחר, והיא
 3 הולכת מעצמה למתבן ואוכלת, שלא החמירו חכמים כל כך
 4 בגזירתם לאסור אף כשהיא הולכת למתבן לבדה.
 5 הגמרא מקשה על דברי רב הונא שאמר שאסור ליטול ביד ולתת
 6 לקופה להאכיל לבהמה. מקשה הגמרא: וְלֹא יָתֵן – וכי אסור לתת
 7 לַתּוֹךְ קוּפָתוֹ תְּבֵן ולהאכיל לבהמה, וְהִתְנִיָא – והרי שנינו בברייתא,
 8 בֵּית שְׁעוּמַד בֵּין שְׁתֵּי חֲצִירוֹת, ובתים משתי החצירות פתוחים
 9 לתוכו, וּמִלְּאָהוּ תְּבֵן וְצִיר יו, מְעַרְבִין שְׁנֵים וְאֵין מְעַרְבִין אֶחָד –
 10 מערבת כל חצר לעצמה, ואינן יכולות לערב זו עם זו, וְהָ – בעל
 11 הבית שפתוח לבית שבין החצירות מחצר אחת, נוֹתֵן תבן לַתּוֹךְ
 12 קוּפָתוֹ, וְיֹאכִיל אוֹתוֹ לבהמתו, וְהָ – ובעל הבית שפתוח לבית שבין
 13 החצירות מהחצר האחרת, נוֹתֵן לַתּוֹךְ קוּפָתוֹ וְיֹאכִיל. ואם נִתְמַעַט
 14 הַתְּבֵן מִעֲשֶׂרָה טַפְחִים, שְׁנֵיהֶם – שני הבתים שפתוחים לבית זה
 15 אֶסְרוּרִים להוציא ולהכניס מבתיהם לאותו בית, שהרי הוא כחצר
 16 ששתי בתים פתוחים לה ולא עירבה. כִּיצַד הוּא עוֹשֶׂה להחזיר לכל
 17 הפחות לאחד מהם להשתמש בבית שבין שתי החצירות, נוֹעַל אֶת
 18 בֵּיתוֹ הפתוח לבית שבין שתי החצירות, וּמְכַסֵּל אֶת רִשּׁוֹתָיו שבאותו
 19 הבית, ואחר שביטל את רשותו, הוּא – (המבטל) אֶסְרוּ להוציא
 20 ולהכניס מאותו בית לחצר שלו, שכיון שביטל את רשותו, כל
 21 אותו הבית עומד ברשות חברו, וְחִבְרִי מוֹתֵר. וְכֵן אִתָּהּ אוֹמַר –
 22 וכשם שבבית זה שבין שתי חצירות מותר לדרים בשתי החצירות
 23 למלאות בקופה מהתבן שבבית זה, כך הוא הדין גם כְּגוֹב שֶׁל תְּבֵן
 24 – בור רחב שעשוי להכניס בתוכו תבן, שְׁעוּמַד בֵּין שְׁנֵי תַּחוּמֵי
 25 שְׁבֵת, חציו בתחום עיר אחת, וחציו בתחום עיר אחרת, שבים
 26 טוב, בני כל עיר נוטלים מהתבן מחלק הבור שבתחומם, ואין
 27 חוששים שמא יטלו מחלק הבור שבתחום העיר השניה.
 28 ומפרשת הגמרא את הקושיא: קָתַנִּי מִיְהָת – מכל מקום שנינו
 29 בברייתא, וְהָ – בעל הבית שמצד זה נוֹתֵן לַתּוֹךְ קוּפָתוֹ וְיֹאכִיל, וְהָ
 30 – ובעל הבית שבצד השני נוֹתֵן לַתּוֹךְ קוּפָתוֹ וְיֹאכִיל, ומוכח שאין

מִשְׁמַע לָן – ודין זה משמענו התנא, דאין מְכַפְּלִין וְחוֹזְרִין וּמְכַפְּלִין
– שאחר שביטל אחד את רשותו בחצר חזקה בה אחר, אין האחר
יכול לחזור ולבטל את רשותו כדי שיזכה הראשון בחצר.
שנינו בברייתא: וְכֵן אֵתָּה אוֹמֵר בְּנוֹב שֶׁל תָּבֵן שֶׁבִין שְׁנֵי תַּחוּמֵי שֶׁבֶת,
שביום טוב בני כל עיר נוטלים מהתבן שבתחום עירם. שואלת
הגמרא: פְּשִׁיטָא – הלא פשוט הוא דין זה, שאף אם לא השמיענו
התנא, למדים היינו זאת מדין בית שבין שתי חצירות, שכשם
שבית שבין שתי חצירות שהוא מלא תבן, מותר לבני שתי
החצירות ליטול מהתבן, כך גוב של תבן שבין שני תחומי שבת,
מותר לבני כל עיר ליטול מהתבן שבתחומם, שהרי בשניהם הטעם
לאסור הוא רק משום חשש איסור דרבנן. מיישבת הגמרא: לֹא
צָרִיכָא – לא הוצרכה הברייתא להשמיענו שמותר לבני כל עיר
ליטול מהתבן שבתחום עירם, אלא לְדַעַת רַבִּי עֲקִיבָא דְאָמַר (סוטה
כז) תַּחוּמֵין דְּאוּרִייתָא – שהאיסור לצאת חוץ לתחום, הוא
מדאורייתא, מִהוּ דְּתִימָא – שמא תאמר, שכיון שאיסור תחומין
הוא מדאורייתא, לִיגְזוֹר דְּלִמָּא אֵתִי לְאִיְהוּדֵי – יש לגזור שלא
יטלו תבן מגוב שעומד בין שני תחומי שבת, שמא יתחלף להם
ויטלו תבן מחוץ לתחום עירם, ויעברו על איסור דאורייתא, קָא
מִשְׁמַע לָן – משמיעה לנו הברייתא, שאין אומרים כן, אלא אף
לרבי עקיבא מותר ליטול מהתבן, ואין לחשוש שמתוך שיטול
מהתבן שבתחום עירו, יבוא ליטול תבן גם מחוץ לתחום.

משנה

מבואר במשנה לעיל (עג), שמבוי שכמה חצירות פתוחות לו, אסור
להוציא ולהכניס מהחצירות למבוי אם לא נשתתפו כל בני המבוי
יחד, ועתה מבארת המשנה כיצד עושים שיתוף זה: בִּיצֵר מִשְׁתֵּתֶפִין
בְּמִבּוֹי, אם רוצה אחד מבני המבוי לעשות משלו שיתוף לכולם,
מִנִּית אֶת הַחֲבִית שֶׁל יָין או של פירות, וְאוֹמֵר הִרִי חֲבִית זוּ לְכָל בְּנֵי
מִבּוֹי, וצריך לזכות את החבית לכל בני המבוי, שאומר לאדם
אחר, קבל חבית זו, וזכה בה עבור כל בני המבוי. וְזִמְזָה – ויכול
לזכות לָהֶן – לבני המבוי על ידי גְּנוּ וּבִתּוֹ הַגְּדוֹלִים, וְעַל ידי עֲבָדָיו
וְשִׁפְחָתוֹ הַעֲבָרִים, וְעַל ידי אִשְׁתּוֹ. אֲכָל אֵינוֹ מִזְבָּה – אינו יכול
לזכות, לא על ידי גְּנוּ וּבִתּוֹ הַקְּטָנִים, ולא על ידי עֲבָדָיו וְשִׁפְחָתוֹ
הַקְּטָנִים, מִפְּנֵי שֶׁיֵּדֶן בְּיָדוֹ, ואף כשהם נוטלים את החבית לזכות
בה לאחרים, הרי היא עדיין כמו שהיא מונחת ביד בעל הבית, ואין
שאר בני המבוי זוכים בה.

גמרא

הגמרא מבארת כיצד זוכים בחבית לבני המבוי: אָמַר רַב יְהוּדָה,
חֲבִית שֶׁל שִׁיתוּפֵי מְבֹאֵרוֹ כְּשֶׁהוּא רוצה לזכותה לכל בני המבוי,
צָרִיךְ הַזֹּכֵה בָּהּ לְבִנֵי הַמִּבּוֹי, לְהַנִּיחָהּ אוֹתָהּ מִן הַתְּרָקֶעַץ מִפָּנֶי. שאם
אינו מגביהה, עדיין היא מונחת ברשות הבעלים ואין שאר בני
המבוי זוכים בה.
הגמרא מביאה דין נוסף של רב יהודה שנאמר יחד עם דין זה: אָמַר
רַבָּא, הֵנִי תְּרֵפִי מִיָּלִי – שני דברים אלו, כְּבִי דְּפוּמְבִידִיתָא אֲמָרִינְהוּ
– אמרו אותם זקני פומבדיתא, שהם רב יהודה וישיבתו, תְּרָא הָא
– דבר אחד שאמר, הוא מה שהביאה הגמרא לעיל בשם רב
יהודה שצריך להגביה את החבית של השיתוף טפה. אֲדִידָא –
והדבר השני הוא, שחֶקְקֶדֶשׁ על היין בשבת ויום טוב, אִם מִעֵם
מהיין מִלֹּא לִזְמִין – כמלוא חלל פיו, יֵצֵא ידי חובת קידוש, וְאִם
לֹא – ואם לא שתה מלוא לוגמיו, לֹא יֵצֵא.
הגמרא מביאה דין נוסף שאמרו סבי דפומבדיתא: אָמַר רַב הִיבְיָא,
הָא נִמִּי כְּבִי דְּפוּמְבִידִיתָא אֲמָרִינְהוּ – אף דין זה אמרו זקני פומבדיתא
וכלומר, רב יהודה, דְּאָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר – (בשם) שְׁמוּאֵל, עוֹשִׁין
מִדְּרָה וְהִיטָא גְדוֹל לְחֵת – ליולדת בְּשֶׁבֶת כדי לחממה, שאם לא
יעשו לה כן היא מסתכנת. אומרת הגמרא: כְּבִיד מִיָּתָה – יש שסברו
ללמוד מדברי שמואל, שֶׁלִּתְּיָה אֵין – מותר לעשות מדורה בשבת,
אבל לְחִלָּה לֹא – אסור לעשות מדורה בשבת, שאין הקור מזיק לו
כמו ליולדת. ואף ליולדת בְּיָמֹת הַנְּשִׁימִים אֵין – מותר לעשות

וְתָבֵן גְּבוּהָ שֶׁבֶעָה טַפְחִים וּמִשְׁהוּ, ונחשב התבן למחיצה אף שאין
בו עשרה טפחים, כיון דְּכָל אוֹרֵי פָחוֹת מִשְׁלֹשָׁה טַפְחִים, כְּלָבִיד דְּמִי
– הרי הוא נחשב כסתום מדין לבד, ואף כאן, כיון שאין התבן
רחוק מהתקרה שלשה טפחים, כל מה שבין התבן לתקרה נחשב
כסתום, והרי זה כמו שיש כאן מחיצה עשרה.
הגמרא מקשה על דברי רב הונא בריה דרב יהושע, מדברי
הברייתא עצמה. מקשה הגמרא: בְּשֶׁלֶמָא לְאִבֵּי – הברייתא מובנת
לדברי אבֵי שפירש שהברייתא מדברת באופן שהתקרה גבוהה
שלשה עשר טפחים פחות משהו, והתבן נחשב למחיצה רק כיון
שהוא גבוה עשרה טפחים, תִּינִי דְּקָתְנִי – לכך נאמר בברייתא
שאם נתמעט התבן מִצְעָרָה טַפְחִים, שְׁנִידִים אֲסוּרִים, אֵלֹא לְרַב
הוֹנָא בְּרִיה דְּרַב יְהוֹשֻעַ שפירש שהברייתא מדברת באופן
שהתקרה גבוהה עשרה טפחים, ודי שיהיה התבן גבוה שבעה
טפחים ומשהו, קשה מֵאֵי – מהו נתמעט התבן מִצְעָרָה שאמרה
הברייתא, הרי מספיק שהתבן יהיה גבוה רק שבעה טפחים ומשהו.
מתרצת הגמרא: מעשרה שאמרה הברייתא, אין הכוונה שנתמעט
התבן מעשרה טפחים, אלא שנתמעט התבן מִתּוֹרֵת צְעָרָה – מדין
עשרה טפחים, דהיינו, שנתמעט התבן ואין בו שבעה טפחים
ומשהו, ואי אפשר לומר שם לבד ולראות את התבן כאילו יש בו
עשרה טפחים.
שנינו בברייתא: נתמעט התבן מעשרה טפחים, שְׁנִינָה אֲסוּרִין.
שואלת הגמרא: שְׁמַע מִיָּתָה – האם ניתן ללמוד מברייתא זו,
שדיוירין הָבִיאוּ בְּשֶׁבֶת אֲסוּרִין – אנשים הבאים לדור בחצר בשבת
אוסרים על בני החצר לטלטל בשבת, ואין אומרים שכיון שהיה
מותר לטלטל בחצר בתחילת השבת, מותר לטלטל בה אף לאחר
שבאו, שהרי כאן אף אחר שנתמעט התבן, עדיין הבתים מוקפים
מחיצות, ואינם אסורים רק משום שבכניסת השבת היו הבתים
כשתי רשויות נפרדות ובני כל בית שלטו בחלק אחר של הבית
האמצעי, ועכשיו בשבת שנתמעטה מחיצת התבן נעשו כל הבתים
כרשות אחת ובני כל בית שולטין בכל הבית האמצעי, והרי זה
כמו שנוספו דיוורים בכל אחד מהבתים. דוחה הגמרא: דְּלִמָּא –
שמא דיוירין הבאין בשבת אינם אסורים, ומה שאמרה הברייתא
שאם נתמעט התבן שניהם אסורים, היינו רק באופן דְּאִימְעָט
שנתמעט התבן מעשרה טפחים, מִתּוֹמָלוּ – קודם השבת.
שנינו בברייתא: בִּיצֵר הוּא עוֹשֶׂה לְהַתִּיר לְכָל הַפָּחוֹת לֵאחֹד מֵהֶם
לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בְּבֵית שֶׁבִין שְׁנֵי הַחֲצִירוֹת, נִזְעַל אֶת בֵּיתוֹ שִׁפְחוֹת לְבֵית
הָאֲמִצְעִי, וּמְכַפְּלִי רְשׁוֹתָיו שִׁישׁ לוֹ בְּבֵית שֶׁבִין שְׁנֵי הַחֲצִירוֹת.
שואלת הגמרא: תְּרֵי – מדוע צריך הוא לעשות שני דברים גם
לנעול את ביתו וגם לבטל את רשותו, והרי נעילת הדלת לבדה
היא כביטול, שהוא מגלה את דעתו שהוא מסתלק מאותו הבית,
והרי זה כמו שביטל בפירוש, ומדוע צריך הוא גם לבטל את
רשותו. מתרצת הגמרא: באמת אינו צריך גם לנעול את ביתו וגם
לבטל את רשותו, וְהָכִי קָאָמַר – וכך היא כוונת הברייתא, אִי נִזְעַל
אֶת בֵּיתוֹ, אוּ מְכַפְּלִי אֶת רְשׁוֹתָיו. תירוץ נוסף מביאה הגמרא:
וְאִימְעָתִי אִמָּא – ואם תרצה תוכל ליישב זאת כך, לְעוֹלָם תְּרֵי –
באמת שני דברים צריך הוא לעשות, גם לבטל את רשותו וגם
לנעול את ביתו, ואף שכדי להתיר לחבירו להשתמש בבית די
במה שהוא מבטל את רשותו, מכל מקום לעצמו אמרו חכמים
שצריך גם לנעול את ביתו, והטעם, כִּינֵן דְּדִישׁ בֵּיהּ – שרגיל הוא
להשתמש באותו הבית, אם לא ינעול את ביתו, אֵתִי לְמִלְּמוּלִי –
יש לחשוש שיבוא לטלטל מביתו לאותו בית.
שנינו בברייתא: שאחר שביטל את רשותו, הוּא אֲסוּר וְהִכִּירוּ מוֹתָר.
שואלת הגמרא: פְּשִׁיטָא – הלא פשוט הוא דין זה, שכיון שביטל
את רשותו, ועכשיו רק רשות חבירו שולטת באותו בית, ודאי שלו
אסור לטלטל מביתו לאותו הבית, ולחבירו מותר, ולמה הוצרך
התנא להשמיענו. מיישבת הגמרא: לֹא צָרִיכָא – לא הוצרכה
הברייתא לומר שהוא אסור וחבירו מותר, אלא להשמיענו שגם
באופן דְּהָדֵר אֲדִידָא וּבְשִׁיל לִיהּ לְחִבְרֵיהּ – שחזר חבירו אחר
השתמש באותו בית, וביטל לו את רשותו שבאותו הבית, שאף
לאחר זאת אסור לו להשתמש באותו בית, ולחבירו מותר, וְהָא קָא

המשך ביאור למס' עירובין ליום ראשון עמ' ב

1 מדורה בשבת, אבל פִּימוֹת הַחֶמֶה לֹא – אסור לעשות מדורה
2 בשבת, שבימות החמה אין לחשוש שתתקרר אם לא יעשו לה
3 מדורה, ודוחה הגמרא את דבריהם: אין זה כך, אלא אִיתֵמַר –
4 נאמר בבית המדרש, אָמַר רַב הֵיִיא בִּר אָבִין אָמַר [–בשם] שְׁמוּאֵל,
5 אפילו מי שהֶקִּיז דָּם וְנִצְטָנָן, עוֹשִׂין לוֹ מְדוּרָה בַּשַּׁבָּת, וכל שכן
6 שעושים מדורה לחולה וְאֶפִּילוּ בְּתַקּוּפַת תַּמּוּז.

7 הגמרא מביאה עוד דין שאמרו סבי דפומבדיתא: אָמַר אֲמִימַר, הָא
8 נָמִי סָבִי דְּפּוֹמְבְּדִיתָא אָמְרִינָהּ – אף דין זה אמרו זקני פומבדיתא,
9 דְּאִיתֵּמַר – שנאמר בבית המדרש, אִיזוּ הִיא אֲשִׁירָה סְתָם, כלומר
10 מתי אנו מחזיקים סתם אילן שאין אנו יודעים שעבדו אותו, כאילן
11 של עבודה זרה, אָמַר רַב, כָּל אֵילָן שְׁכּוּמְרִין [–משרתי העבודה
12 זרה] שוֹמְרִין אוֹתָהּ,